

LA RIA

PERIODICH TREMPAT, HUMORISTICH,
DE BON GÉNERO, ILUSTRAT Y ETC., ETC.

DONARÀ AL MENOS UNA SERENATA CADA ANY

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Carré del Guitarrer

4.^{rt} y 5.^{nt} I.^a, 2.^a y 3.^a porta

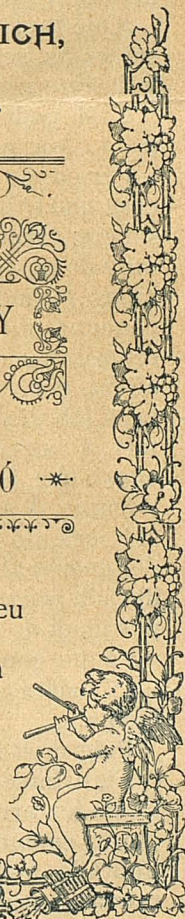
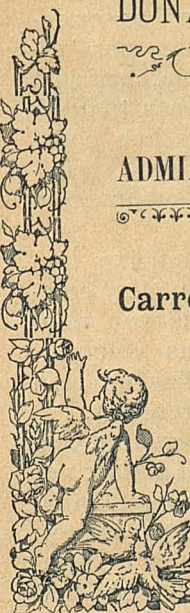
tirá del bordó

* PREU DE SUSCRIPCIÓ *

Fora de Lleyda, á cap preu

Per dins de casa, de franch

Estranjer, no mos hi fem

GRATITUT

A nostres amichs y senyors
Abonats

SALUDEM; aquest es lo primer acudit que 'ns ha vingut en nostre pensament.

Saludem, avans que tot, á nostres amichs y senyors abonats; en primer lloch per los llassos de bona voluntat que 'ns uneixen, y en según terme, perque d' ells dependeix nostre éxit.

¿Qué hauríam fet, apesar dels nostres esforços, sens la cooperació tant viva y desinteressada d' ells?

Casi podríam assegurar que molt poca cosa, per no dir res.

Per çó, no vol dir que sigam alguna cosa que s' ho valga la pena, no; ja ho sabem; precisament no sens borrarà ja may de nostra pensa, aquellas tres sublimes paraules, *nosce te ipsum*; hem conegut nostre flaqueza, y d' aquí ha renascut, sempre més vigorós, nostre alient, per esforsarnos en nostres debers laboriosos, imposats per sí mateix, á causa de las moltas diferencias, encar que inmerescudas, que 'ns han tributat; d' aquí es que 'ns resulta, que si 'l mes, dó la má al menos, la resta del menos al mes deu esser, sino equilibrada per rahó de potencia, al menys, per medi de proporció, deu fer de manera que contrarresta.

¿Y sabéu com s' explica aquest problema?

Puig molt senzill.

Figúrintse que si las nostres forsas no poden arribar al cim del ideal proposat; en cambi 'ns sobrepuja la sens limitada bona voluntat, vers la diferencia restada del voler al poder; y com que 'l qui vol, pot, segons dihuen;

vetaquí com nosaltres volem y per lo tant, busquem tot quan está al nostre alcans per equilibrar la potencia; y si apesar de nostres bons desitjos y nostra vivíssima constancia no podíam resoldrer nostre objecte per qüestió d' esser totalment distant la diferencia del assumpto; allavors, 'ns agafa de plé á plé, com si diguessim de perilla, lo verdader nivell de las cosas, la verdadera igualtat, la que no te rivalitats, la que no pot deixar d' esser, la que no pot desferse ni contraferse, perque no es cosa dels homens sino un bon xich mes amunt.

¿Y no saben que 's aquesta cosa sobrenatural que no 's veu y se sent; aqueix panal de mel que s' admira y 's reconeix, que dolsifica las fels mes amargas; que reconcentra las distancias, que ablandeix las asperesas, que planeja 'ls enderrochs, qu' unifica 'ls cors y arrela dins del recondit mes profons, l' esperit vivifican del amor y bona voluntat.

Puig es aquesta paraula dolcíssima que te per nom *Gratitut*.

Sens ella lo mon fora cosa perduda, la vida 's faría impossible, sería una continuada cadena, quals anellas s' enroscarian d' abims en abims, sería un mar brófich de rencors en plena tempestat; perque es vist palpablement y 's toca á cada punt, que no hi ha res que indigna tant con l' es ser desagrahit, ni res que mortifica mes l' esperit bondadós del ser humá; arriba á tal punt la forsa que contrau lo desagrahiment, que al mes benéfich poderós li ve á borrar hasta aquell sentiment gratíssim, tan pur y sublim, com es l' hermosa *caritat*.

Basats en ferm sobre aqueixa teoria. 'ns resulta nostre ideal plé y complet: perque nostres forsas van sempre involucradas de bona voluntat, vessantse per sobre d' ellas un mon infinit d' agrahimen desinteressat.

Hem dit desinteressat, perque 'n nostre lema no hi resa 'l vil metall; per nosaltres la moneda tota es filipina, no passa, hi dihem filipina, perque tot-hom l' hi veu lo *pes*, y nó hem dit sevillana, perque lo precedent sería mal sentat, puig sens voler, podria engu-

llirse, ja que no la coneix ni 'l que la feu.

En nostres actes hem demostrat palpablement nostre desinterés y hem posat en clar nostre agrahiment; di-hem aixó—y no sigui per retret,—qüant l' assumpto de Melilla, per colcar al nivell de las demás provincias l' arranch després y patriótic, LA PUA sóla fou qui despedí als nostres compatricis de Luchana, gastantse 'l fondo de reserva y tenint ademés que rascar-se la butxaca, y en tot quant ha tingut viso de benéfich, may s' ha fet escassa y en tots quants regalos se l' hi han fet, sempre ha procurat adornarlos del millor modo possible que l' hi ha permés l' erari.

Per ço, avuy, donats los motius de nostre modo de pensar, per acabar de perfeccionar nostre agrahiment y correspondre d' un modo plaussible á nostres amichs y senyors abonats, hem determinat fer recepcions lo diumenge y dimars próxims á las 10 y mitja de la nit en lo luxós saló de nostre casa, Portxes de baix, núm. 13, ahont, á més de la familiar *soiree* que s' hi farà, tindrem l' especial gust en posarla á la disposició de vosté y familia, donantnos per molt satisfets, si 'ns honran ab sa presencia, per lo qual anticipa las mes expressivas gracias

LA REDACCIÓ

À LA PREMPA LOCAL

Llevada la barretina
y ab llenguatje net y clar,
tenim gust en saludar
á la prempsa *scorina*.

No venim á armar tabolas
ni cambis á pidolar;
puig mal s' han d' ajermanar
las lletras ab cabriolas.

Y segons un cert fulano,
que no es convenient nombrar
diu que aixó de cambiar,
francament, fa molt gitano.

DESDE CARTAGENA

ESTIMAT Sr. Director y demás companys: Ans que comensi á exercir lo càrrech de coresponsal del periodich de sa digna direcció, tinch que demostrarli, 'l meu agrahiment per tal distinció y dech confesarli la meva impotencia per expressarme ab la mateixa facilitat que generalment tenen los que son nats en aqueixa terra Catalana.

No obsta, com siga que lo que m' ànima es l' afany de complauros y repartir ab vosaltres las fatigas d' improvisats periodistas ja trobo lo camí mes plá y confío ab l' indulgencia de nostres aymats lectors; facultanlo per retallar y afejir tot lo que cregui oportú y si he lograt satisfacer son desitg es á tot lo que aspira son servidor.

May havia sentit l' efecte de l' anyoransa si no desde que 'm trobo apartat de Lleyda y dels amichs per mi may olvidats qu' en eixa posseheixo. Molt aprop d' un any fá qu' estich allunyat de Catalunya y si be 's cert que 'l meu pensá es continuament ab vosaltres y 'm proporsiona á voltas ratos d' expansió, s' aviva l' afecte de que vos he parlat al acostarse la temporada del Carnaval. ¿Qui es qué no sentirá una barrreja de tristor ab alegría al recordarse que estem altra volta á l' època del bullici y gatzara y jo apartat de sobras é impossibilitat de poderhi disfrutar com anys enrera?

Pensar que qüant un menos s' ho creu se veu sorprés per un ramell de dugas ó tres amigas vestidas y caracterizadas igual, cantanli la palidonia, ab garbo y de bona lley, que si be molts cops se pert lo mon de vista y fan surtir los colors á la cara (cosa qu' à mí no m' amohina puig estich ben tranquil per aquest costat) altres (y aquestas son las mes) un se sent satisfet y ab dalé per escoltarlas horas enteras ¡y que delitasas son aquestas tem-

poradas y un ho regoneix quant se troba impossibilitat de gosarlas de nou per la gran distancia que 'm separa de vosaltres. No 'm dono vergonya de dirho; quant penso ab aquellas nits d' anys passats vos tinch enveja.

Espero ab ansia y aixó ser  per mi una gran satisfacció, saber que baix la vostra iniciativa sa lograt fer del Carnaval una festa que mereixi l'aprobació general y crech jo que s a aixis per quant vostres afanys no son mes que per complaure, desitjant no trobeu jamay obstacles ni desmayeu pel bon camí que teniu empr s.

Vos saluda señor Director   igual que als dem s companys, vostre amich y affcm. S. S.

UN EX-BANDURRIA.

Cartagena 20 de Febrer 95.

Afanys y alegrías d' una noya balladora

(Alza niña es  pie y disponte   bailar...)

Jo 'n conech una nineta que per ballar un *Schotis*, estich cert, recoreria dugas horas de camí.

Graciosa, alegre y esbelta es la noya que vull dir; d' aquellas tan enciseras, d' aquellas del cos tan prim d' aquellas tan rebufonas que quan miran fit   fit no hi ha jove que 'n aguanti de s s ulls lo radiant brill.

Sa figura n' es esbelta, son parlar dols y bonich, sas manetas son de n car, son posat gay y senzill; puig te un aire, quan camina, tan llaugeret y festiu, que fins donaria enveja   una copla de *musichs*.

La elegancia es sa falera, los saraus lo seu desitj, los doncells son sa esperansa y l' amor es son neguit.

 Voleu veurela contenta? Donchs aix  ray, se fa aixis.

En parlantli de comedias, d' embalats, de balls lluits, festas majors, *pasa-calles* y altrs festas pe 'l istil, ja veur n ab quina gracia lo seu llabi prest somriu, com si l' hi parlessin sempre de la boda y dels confits.

Y ara donchs, ab sa llicencia, si m' escoltan un bon xich,

vull mostrarlos lo disenyo del bell ideal felis d' aquella gaya nineta, d' aquell ramellet d' abrils, que ab la ilusi  per divisa y dotada de atractius, la veur n sempre aixerida volar lleugera y gentil per las enjoyadas salas y entre l' alegre burgit, com per nostras esplanadas la marinada y 'l garb .

Quan alguna societat vol donar un ball lluhit, (aix  si, ho tinch reparat), sempre veig que tot seguit

una veu corre breu;

y no es passada mitj hora, que aquella nova felis n' es rebuda ab dols encis per la noya balladora.

Y después, quan del sarau arriba l' invitació en lo bell y rich palau d' aquell angelet buf ,

 quin content! amatent,

al veurer la credencial, ja tenim nostra nineta m s alegre y satisfeta que un noyet ab un tabal.

 No n vulgan m s de plaher d' alegrías y neguit!

 Aquell preciós missatger quantas voltas es llegit!

 Pobre nina! ja no atina,

recordant que 'l seu prom s la farà lluhir sas galas tot ballant *polkas* d' Escalas y *mazurcas* d' en Fur s

Y entre mitj de tals caborias, puig sempre, continuament mil ideas ilusorias brotan de son pensament.

Pro també,

jo 'ls dir  que durant tal ilusi  y aquells somnis de ventura, planxas, mitjas y costura... si,  bona nit!   recó.

Aquell continu bullici fins li roba la salut; y es tan gran lo seu desfici, que un cop lo vespre es vingut,

 qu  ho diria! fins somia

que per sota dels coixins ja n' ensaja per la festa una gran nutrida orquesta ab coranta violins.

 Diuen que las bonas festas ja comensan la vigilla!

 Veus aquí perque la noya, ab un humor que la frisa, no reposa ni sosega y es la seva pesadilla treure 'l cap   la finestra esperant   la modista!

Mes, un cop es arribada allavors tot va que fila,

 Quin bé de Deu! fays y sedas, setins, passamaneria, capsas farsidas d' adornos,

sarrellets de totes midas,
paquets de cintas de rasso
y mil altres ximpleries
d' aquelles que nostras nenas
á cada punt las suspiran.

Y entre mitj d' aquell gran tráfech
y aquella gresca continua,
¡Verge santa! ¡quina brega!
Tot hom mana, tot hom erida,
tot son ordres y recados;
per tots hi ha feyna precisa.

La minyona avisá 'l *novio*,
la *mamá* á buscarne cintas,
la *niñera* també roda
per pomadas y potingas;
lo *papá* á comprar un bano,
lo noy gran á cá la tia,
lo *custí* á cercar floretas
y per completar la llista,
fins lo noy de 'l *entresuelo*,
ab l' afany de las propinas,
ja fa un hora que no para
recorrent tota la vila
per comprar d' aquella cosa
que 'n fa fer la cara llisa.

Y ara cintas, y ara adornos,
y ara flors y joyas finas,
veus aquí que ab molt poch rato
aquell pis sembla una fira.
¿Y tot per qué? Donchs ja ho saben,
per fer quatre tercerillas.

Bell punt la festiva orquesta
refila lo llauger wals.
¡Llamp de neu, quina tempesta!
ja cap noya sola 'm resta
y comensa 'l gran trasvals.

Y entre aquella animació
de fadrinalla novella,
en alegre germanó,
sauta y brinca pe 'l saló
una lluhida parella.

Es la nineta taymada
d' aquells afanys y alegrías.
que contenta y enjoyada
avuy se veu obsequiada
per qui fa l' *os* tots los días.

¿Prometensas, juraments,
miradas y rialletas?
Tirin llarch contin á cents;
son las armas amatents
ab que lluytan las ninetas.

¡Contéplinla, quín vestit!
¡No ni ha d' altre en lo saló!
Y ab un cap tan ben guarnit,
que sempre tota la nit
n' está eridant la atenció.

Y mentres balla que balla
al costat del seu promes,
no manca qui la retalla;
res, bromas de jovenalla;
ique hi farem, no n' hi ha més!

Ja se sab que 'l que dirán
n' es propi de reunions;
(¿No vols pols .. diu lo refrán...)
Donchs escoltin y sabrán
lo que diuhen certs miróns.

—¡Quín luxo més estremat!—
—¡Vol semblar de casa rica!—
—¡La filla d' un empleat!—
—¡Si fulano l' ha deixat!—
—¡Está clar com te palica!—
—¡Jesús, la reyna del ball!—
—¡Ay pobret, com 'l estora!—
—¡Un figurí de ventall!—
y per fi, al cap de vall
tots l' hi clavan l' estisora.

Y tot ballan *habaneras*,
mazurcas y *rigodóns*,
passan las horas llaugeras
d' aquellas nits falagueras
d' esperansas é ilusións.

Y entre alguna trepitjada
y algú disgust tot ballant,
l' alegría es acabada
y un cop llesta la vetllada
tots en tots van desfilant.

Ja no s' ouhen las passadas
d' aquella orquesta brillant,
ni las dolsas parauletas
de ditxa y felicitat.

Y un cop plegada la festa,
allavors donchs, ja se sab,
tot es fer mil comentaris
y tot es enrahonar:

«De las noyas que hi había;
si varen eixirne tart;
si portaban gaire luxo;
si va ser molt animat;
que l' orquesta era lluhida;
que fulano balla mal;
que á la *novia* de menguano
feya l' *os* un militar.»

Es á dir, a ló de sempre,
la cansó dels que no hi van.

Y mentres eixas conversas
tenen lloch á l' endemá,
la nineta balladora,
aquell ramellet d' encants,
ja no 's mostra tan alegre,
ja no gasta aquell afany
ni refila cansonetas;
y sempre, tot sumicant,
ab lo cor plé d' amargura,
mormura de baix en baix:
¡Adeu afanys y alegrías...
quan depressa hebeu passat!

BORDÓ.

DESDE BARCELONA

Senyor Director de LA PUA
Lleyda

MOLT señor meu: Día, nit, á
totas horas ma pensa 's
preocupa recordant las be-
llesas d' eixa noble ciutat, de la que ab
orgull sia dit, tinch la ditxa de ser fill;
y es tanta l' anyoransa que 'n pateixo
que moltas voltas ma imaginació 's
remonta maquinalment al espay de l'
estelada y 'm sembla que oviro la silue-
ta d' eix campanar que com fantasma
gigantesch s' acurruca al altra part de
las pintorescas y apinyonadas serras

de Monserrat com qui d'íu per ferme mofa, allavors mon cor compunjit fa un suspir y salta dels meus ulls una llàgrima que va encaminada á mon aymada Patria com á pago de tribut.

Aquesta es la época, mon car Director, que 'n sufreiro mes frisansa. Sí, perque jamay podré olvidar eixos balls tan lluhits que dona tots los anys en lo Saló del Café del Univers la societat que vosté tan acertadament dirigeix. Balls que son incomparables, perque 'n élls y acudeixent com á papallonas á la flor, las noyas mes bonicas de la capital, rumbejant ben engalonats y capritxosíssims trajos.

Es tanta la passió que 'm domina per las cosas de mon vilatge y tan lo despreci en que 'm miro las d' aquesta ciutat dels Comptes, que l' altre día per poch tinch un que sentir degut á ma indiscreció; estabam ab un company de café parlant del carnestoltas de si era ó no millor á Lleyda que á Barcelona, y tan me carregá que li vaix cantar la següent cansó:

A Barcelona tenu
la dessubstanciada *rua*
que may se pot comparar
ab los balls que dó LA PUA.

Sentir aixó y enfilarse fins al cap de munt tot fou cosa d' un instant, sort que 'n aquell moment arribá un capitá de carrabiners y sa presencia fou himne de pau per nosaltres:

Miré al soslayo
requeri la espada
fuese... y no hubo nada

No pot vosté calcular lo qu' anyoro aqueixa terra. Tantas quantas voltas pujo al monument de Colón pera contemplar lo poétich panorama que 's presenta á la vista desde aquella respectable altura, lo meu cos, mogut per un resort de la voluntat, s' encara un xich al Nort y estirantse hasta sostindre l' equilibri d' ell mateix tan sols per la punta dels peus, miro y remiro ilusionat creyentme veurer al extrem d' aquet rich mantell de plata que 'ns cubreix, la meva tan aymada Patria per ferli lo mes afectúos saludo. Mes al tornar á mon centre, calmantse mon deliri, per consol de ma pena, prego

als aucells que per lo meu cim ne passen, vingan á Lleyda á cantar la mes dolça y carinyosa corranda en lo meu nom.

De vosté atent s. y a. g. b. s. m.

UN PINTOR DE LA PUA

Barña. y Febrer del 95.

CABRIOLAS SOCIALS

Te rahó la tía Quima
al parlar del qu' avuy passa:
Alguns la ballan molt grassa
y altres la ballan molt prima.

Aquell jove de xiripa
que ha nascut ab bona lluna,
y gracias á la fortuna
que sa muller l' hi portá,
ayuy viu sens treballar
y rumbeja pe 'ls cafés,
com si fos un gran marqués,
donantse tal qual vidassa...
Aquest la balla molt grassa.

Aquell que busca 'l casori
per trobar un bon partit,
y després de ser marit,
en vers de sort y ventura
se troba ab la dona fura
com també per tí de festa
ab una sogra funesta
que fins lo pa l' hi escatima...
Aquest la sol ballar prima.

Aquell poderós ricatxo
que aparta son interés
de fincas y pagarès,
allunyat d' aquella plaga
que promet molt y no paga,
y per fora de rahons
en guardarlos en cupons
desplega sa manya y trassa...
Aquest la balla molt grassa.

Aquell mestre de minyons
que rodejat de qui xalla
tot sovint sempre badalla,
y esperant l' atrás cobrar,
no fa mes que barrinar
ab un mal humor qu' espanta,
quant per por de la *carpanta*
fins empenya la tarima...
Aquest la sol ballar prima.

Te rahó la tía Quima
al parlar del qu' avuy passa;
Alguns la ballan molt grassa
y altres la ballan molt prima.

PLA D' URGELL y Febrer 1895

SEÑOR DIRECTOR:

QUANT senyor meu y amich:
No 's pot arribar á creu-
rer lo goig y l' alegría
qu' m tingut al saber la grata nova
dels saraus que volen donar.

Fa tres días, que ab tal motiu tots los
de casa no hi veuen de cap ull de trem-
pats y alegres que están. Las noyas
ique 's cas de cusir ni endresar! tot es
moure gatzara, fer cabriolas y barrinar
la manera de puguer donarlos una
bona sorpresa. Los xicots ni 's cuidan
de las mulas ni dels treballs de fora,
pensant en lo mateix. Fins la mestressa
sembla qu' estiga tocada del bolet, es-
perant lo día de la gresca.

Nada, senyor Director: som al ball
y he 'm de ballar: aixís passa á casa
nostra. Jo també (si á Deu plau) aguardo
ab candeletas lo día de tan lluhida
xirinola pera fer un puntet dels meus
y correspondre dignament á tan sim-
pática societat.

Espero de sa mercé que farà 'l favor
de anar á cal sastre que vesteix als co-
mediants y encarregarli que 'm guardi
per aquell día, un trajo ben lluent y
repulit, perque tinch ganas de donar
un esbrunch á la nostra. Sobre aixó li
encomano que 'm guardi 'l secret, y
tornan ab alló del trajo, sobre tot que
fassi tropa; puig tan me fa dos duros
dalt com dos duros baix, y per si 'l hi
demanés paga y senyal ja pot respon-
dre per mí, que quan vindré jo 'm cui-
daré de *pagar al sastre*.

Sobre la cullita, per ara mitja figa y
mitj rahim; mes si á son degut temps
la pluja ens afavoreix, ab lo grá que
tinch llensat, espero fer bonas.

De salut y de recapte per ara anem
marxant; tots estem grassos y ber-
mells, haben perdut lo comte del temps
que 'l metje no ha entrat á casa.

Recados á tota la caterva y sobre
tot al xicot que porta 'l bigoti tan re-
filat.

Disposi de son amich y servidor.

PEP DEL GUITARRÓ.

P. D. La semana entrant matarem los porchs,
ab aixó quedan convidats.

Lo Rossinyol de l' horta de Lleyda

«Lo mes escullit paratje
que 'l rossinyol fa niada
es la ribera frondosa
de la terra lleydatana.»

Quan l' hermosa Primavera
n' arrenca ab sos dits de plata
dels camps la mala estruguesa,
ressavi de la hivernada
que á la terra aixerreida
tenían las neus y escartxas,
y 'ls llarchs solchs cubreix l' herbatje
y 'ls arbres de fulla enrama.
¡Allavors, com bequeteija
lo rossinyol sa niada
en la ribera frondosa
de la terra lleydatana!

Se garlandan verderosas
dels horts las rústicas tapias,
y en llarchs túnels, llurs passeijos,
converteix la vella parra;
entre-mitj jardins sonriuhent
tapissats de flors y plantas
que per tot arreu ne brotan
ponselletes mil qu' esclatan,
perfumant lo dols oratje
que al rossinyolet embarga
per la ribera frondosa
de la terra lleydatana.

Dematinet ja n' aixeca
son capet de sota l' ala,
sos ullets se reviscolan
ovirant lo trench de l' alba
que als estels que lluhenteijan
ab son manto blanch los tapa;
ufanós se maravella
més que n' son ceptre l' monarca.
enlayment al cim dels arbres
sas notas agudas d' arpa,
en la ribera frondosa
de la terra lleydatana.

Veu que l' sol fins lo rumbeja,
puig, ab sa color de grana,
ja las torres li corona
y los verdissers li daura,
y filtrantse pel fullatje,
va cercantlo per las ramas,
mentres de las ombradissas,
mól astut busca las brancas
'hont ressarcint sa finesa,
li refila, trina y canta
en la ribera frondosa
de la terra lleydatana.

Tot gojós ell se remonta
entre l' remoreig de l' aura
que li forma la bosquina
perfumantli de fragancia,
'hont descoilla en mil canturias
dels aucells, que hi fan parada,
per admirar la bellesa
y magnificencia tanta,
són cant dols, que sembra es parla
de la ribera frondosa
de la terra lleydatana.

Serpenteja la campinya,
devallant de la montanya
trepant boscos, saltan marges,
fins arribar á la plana,
lo riu Segre que murmura
tot besant sas flors y plantas,
«quan assedegat te trovis
del Pireneu porto l' aigua
cristallina, pura y fresca
'hont per complauret faig pausa
en la ribera frondosa
de la terra lleydatana.

Fatigat á la resclosa
s' aixapluga en la vesprada
acurrucat pel fullatje
'hont tranquilament descansa,
més, si un nuvolet l' arruixa,
com qui li besa la cara,
s' aixorobeix desseguida,
treu son bech de sota l' ala
y á corre-cuyta comensa
sos trins grans en alabansas
de la ribera frondosa
de la terra lleydatana.

Tot de cop ne surt la lluna,
que de nit li fa companya,
argentantli l' arbolatje
recovert per esmeragdas,
sembla un paradís simbólich
que del cel fa recordansa!
com paloma hi revolteja,
y mirantse l' estelada,
orgullós, son cant refila,
dihent que, la seva patria
es la ribera frondosa
de la terra lleydatana.

LLAUT.

L' EX-COMPTE DEL EMBALAT

(HISTÓRICH)

LA soch aquí!
Si senyors, pero enguany no
'm succehirá lo del any
passat, no; ni ganas que no 'n tinch.

¿Saben que 'm va passar?
Comenso, donchs, la meva historia
carnavalesca.

Desde principi d' any que buscava
un medi per disfrutar aquets días de
tabola, y me la vaig urdir del modo se-
güent:

Primer de tot, á casa los hi vaig fer
una *lluna* de set cantis d' oli que 'm
proporcioná lo cafeté del devant per
set malehits duros.

¡Ja tenim l' home rich! pensava: are
es qüestió d' obtindre los días de lli-

bertat, sens qui ningú 'n tingui noticia:
també ho vaig conseguir fent veurer
als de casa, que tota la setmana llau-
raria al más qu' hi havia 'l mosso ab
l' altre parell de mulas.

Conforme: 'm digué 'l gueto que 's
un home forsut y serio y que 'm fa
mes por qu' una pedregada.

Ve lo día senyalat y com no podia
mudarme la roba per no sospetar,
naturalment, vinguí ab lo trajo de llau-
rar. ¡Bah, bah! vaig dirme, quan siga
á Lleyda 'n llogo un de ben guapo y
aixís ningú 'm coneixerá.

Arribo: passo pel carrer Major y 'm
veig un de molt maco, pero molt ma-
co! m' hi encanto, y l' amo qu' era mes
viu qu' una centella, filá mon encan-
tament.

—¡Entrau, entrau bon home! que
aquí 's lloga baratet.

—¿Qué fora molt car?

—Tres pessetas.

No 'l volia per car, pero quan veig
tants galons á las calsas, y un barret
de tres cayres ab aquell plomero tant
llarch, hi vaig caurer.

Me 'l poso damunt mateix del meu,
per no saber 'hont deixar la roba, y
una volta vestit, com un llamp dret al
embalat.

Entro. y de cop sento uns esglarits...
no sabia pas lo qu' era.

Un compte! un compte!!

Ja veig que 's dirigeixen á mí; co-
mensan per saludarme.

L' un me deya, ¿qué tal Jepo? Ja 't
conech.—Jo res, quiet com un mut.

—No parla, deya l' altre.

—No 'm tocava la camisa 'l cos.

De prompte 'n ve un de més alt que
no pas un quint pís y, fent veurer que
m' estimava, cop d' abrassarme tant
fort, seguit d' unas patacadetas de
tres arrobas, que no pensava conta.

¡Ay! la post del pít!

Queixarme y sentir una pinya de ta-
manyó fenomenal al clatell, tot va
ser hú.

Me refaig... y... 's calma la cosa; de
prompte ve una empenya y catacroch!
de cap á terra y de nassos en sanch.
¡Prou! s' acabat tot! vaig dir.

Per torcarme, la caretta de gos que
portava se m' empegá, que no podia de
cap manera; tinguí que sortir á trossos,
que al primer moment, me creya
qu' eran de carn meva.

Per fi, quan aquella turba me veigé
la cara, ab una tranquilat sens mida
me digueren.

—Noy, dispensa no 't coneixem.

—Jo 'm creya qu' erets lo Tofol.

L' altre—jo lo ximple del Teró.

Per fi tothom volia coneixer y no era pas veritat; excusas y mes excusas.

—Pero ja qu' estás tant malt parat —me deyan— aném al café que 't limpiarás y beurem una copa.

—Bah! son bona gent.

Pero no tinguí mala copa; després de fer molt gasto, se 'n armá una de rahóns que jo, sense pensar d' hont plovián, rebí una pallissa d' alló milló.

Fugí esparverat; lo barret allí 's quedá; las calssas d' or esquinsadas, los quartos perduts y no vaig perdre l' enteniment perque no 'l tenia.

¡Com ho torno!

¡Vatua 'l mon dolent! ja que só rebut que paga 'l sastre també.

Ni 'l torno ni 'l pago.

¡Pero ja ho paguí car!

Quan eram á la punta del segá, lo pare va vendre l' oli y joh desgracial sortiren los set cantis d' aygua.

Sens preguntarme res, lo veterano me plantá una pinya mes forta que la del embalat.

Aquest si que 'l conech, pensava jo; ja 'n baixa un' altre, y un' altre, fins á set.

¡Manoy, tot l' any será carnaval!! di-guí cridant.

Sentir aixó 'l pare y vindrer una bolesa, tot fou hù; altre cop de cap á terra y de nassos en sanch, com al embalat, no faltava mes que la careta de gos empastada.

Prou! vaig jurar no ser may més compte á cap preu, perque sense quartos, calent y mes tart repetició, no convé.

Enguany, avans que compte, me disfresso de butxí.

Con que, ja poden pendrer calendari los tontos que si 's fian dels mansos y ben enrehonats del embalat, ja 'ls asseguro que portarán tonyina llarga; aixó si no 'ls fan pagar encara 'ls vidres trencats del café.

Per lo tant, aquest any, per ferme la pau, m' esperaré á la porta del embalat ab una paperina de fum d' estampa, per quan n' entra algún de babau, com lo del any passat, y... plaf! lo converteixo en *negrito*.

Are ja ho saben, no vinguin de compte si no volen passar la pena negre, es un consell d' amich que 'ls dono y si res s' ofereix á dins d' aquells draps *Mandar...! Mandar* sempre; fora d' allí no conech á ningú.

UN TREMPAT DE LA RONDA.

CRÓNICA *

EMPS, bonancible, bufa un poch lo seré á primeras horas; cap al tart se carregará l' atmósfera, segons l' astrólech *Nosedahont*; diumenge, dilluns, dimars disfrutarem de bona temperatura; pe 'l dimecres anuncia frets, constipats, y pulmonías á conseqüencia del cambi tan radical d' enfonsarnos devall *zero*.

LA PUA (societat de bandurrias y guitarras) donará dos magnífichs balls en lo luxós Saló del "Café del Univers" lo diumenge y dimars próxims á las 10 y mitja de la nit.

L' orquesta corre á cárrech del reputat mestre, En Cosme Ribera.

La iluminació será sorprendent, puig s' han contractat nous aparatos á la Societat Eléctrica de Lleyda pe 'l major adorno possible.

No duptem que serán los balls mes lluhits y concorreguts de la capital, com sempre han sigut, en vista de las moltas simpatías, que 'n tenen donadas provas, los jóvens que constituheixen dita societat.

Gran Café-Restaurant del Univers. En dit acreditat establiment, las personas de bon paladar podrán saborejar las ricas y frescas ostras de tots colors de Marennes, llagosta, llagostins y demás amaniments, etc., etc.

Dona gust l' admirar aquestos días molts establiments ab la varietat que han posat los seus aparadors, atapahits de perfumería y l' gran surtit de caretas finas, propias per las donas lletjas.

Es digne de aplauso los cartell ficsat pe 'l senyor Batlle en aquestos días de tabola.

Está mólt be, la broma ab mida y hasta cert punt.

Per unanimitat de vots fou elegit ab l' honorífich cárrech de President per los saraus de LA PUA nostre simpátich amich y correlijonari: En Joan Filis.

Li doném la més cordial enhorabona.

Sorprendent es lo cuadro, de 7 per 4 pams, exposat en lo saló del "Univers" que porta per títol "Cartell de Bailables," degut al pinzell del laborios jove en Ramón Blavia, lo cual ha tingut á bé dedicarlo á la Societat LA PUA.

Es una obra de art, com se sol dir, aquella pulcritut, aquells trassats de líneas tan correctas, aquella esbeltés y aquella agudesa de ingeni se veuhen ressaltar á primera vista; no té necessitat de padrins, ell per si sol s' alaba; aquesta vegada 'ns ha demostrat l' autor que pot fer encar molt més.

Si l' poder fos pensament
y la voluntat pensió,
li diriam al pintó,
cap á Roma falta gent!

De totas maneras se l' felicita, y no per có hi ha que desmayar, ans al contrari deu haver de pendres ab mes forsa y ab mes ánimo, pensant sempre que del mateix modo comensaren los inmortal Goya, Rafael y Murillo, etc.

Apa donchs
que aquestos pujaren
per eixos grahons.

Ab lo moviment de forasters que 's nota de uns días ab aquesta part, fa creurer que 's faran ingresos en lo grandió embalat, per lo tant, no dup-tem que dadas las entradas, la festamajó será de primera.

La comissió de higiene ha ordenat als vigilants particulars de nit no fassin esperar als balladors á la retirada dels saraus.

Gracias per la part que 'ns toca.

Aubadas

Quan amor vam declarar nos
ho tinch, nena, tan present,
varem fer com los drapaires;
Tan ne vull, tan te 'n dare.

¿Ilusions y prometensas
digas, noya, que s' han fet?
(Malaguanyada pregunta.)
Qui fa un cove fa un cistell.

¿Vols donarme explicacions
de ton ingrát correspondre?
¿Ves que 'n trech de demanar
Si 'l donar fa tornar pobre!

¿Dius que esperas lo teu día
per dirme 'n quatre de frescas?
Aixó ray; sempre que vulgas;
mes, *Qui espera desespera.*

¿Dius que 't torni aquellas cartas
que alguns jorns tu m' escribias?
Tens rahó, son *Vuits y nous*
y tot cartas que no lligan.

¡Ay amor nascut al Segre
que me 'n costas de sospirs!
Que 's ven cert, ja ho diu lo ditxo:
Prop del riu no hi fassis niu

CARTERA.

Un foraster entra en una casa de cambi y al notar que no s' hi veyá objecte algún per comprar, preguntá al home qu' estava sentat detrás del mostradó.

—Company, ¿que hi venen aquí?

—¡Caps de ruch! l' hi contestá l' amo enfadat, (segur que no había tocat encar estrena.)

—Gracias respón lo foraster; y senyalant ab lo dit lo cap del duenyo, exclamá: se coneix que hi deu tindrer molt despaig, perque veig que no ha quedat mes que la mostra.

Un fadrinet de poble s' en va dret al embalat y avans d' entrar, en la taquilla pregunta.

—¿Quant fan pagar de ballar tota la tarde?

—Dos rals, l' hi contestá 'l taquiller.

—Donguim una entrada.

Al cap de poch rato, surt demanant l' hi tornen los dos rals, perque hi ha massa empentas y no s' hi pot ballar.

—No s' amohini, l' hi diu lo de la porta, miris, torni 'l dimecres de sendra que podrá ballar ample.

Entre dos casats

—¿Com t' ho arreglarás aquesta nit perque la dona no sápigas si has retirat tart, y per lo tant no 's pensi que surts del ball?

—Molt senzill; fes tu com jó y no ho sabrá.

—¿Qué?

—Para 'l reloj á tres quarts de quinze.

—No puch.

—¿Perqué?

—Perqué 'l tinch empenyat.

Una senyoreta cansada de mirar y remirar modas y figurins, no trobá cap disfrás que l' hi agradés.

—Diguí, preguntá ab un usurer. ¿Com ho faría vosté per ferse un trajo bonich y elegant que causés admiració?

—Aixó es lo mes fácil, per tenir admiradors, disfrassis de billets de banch, y jo l' hi prometo que no anirá may sola.

Un marit y muller vulguén fer un xich de tabola per carnaval, rumiaban quin trajo podrian ferse per no esser coneguts; voldria—ella deya á n' ell—una cosa diferenta l' un de l' altre: que fes contraste, es á dir, com si 'ns tinguéssim antipatía.

No podían dar en lo *quid*.

Un vehí que 'ls escoltava, 'ls digué:

No s' apurin bona gent
per trajo de desunió
l' un pot ser contribuent
y l' altre recaudadó.

Per cap ver y poch formal,
una noya ab un xicot
l' hi va clavar un pebrot
d' aquells de cal general.

Lo doncell avergonyit
d' aquell cas inesperat,
tremolós y sofocat.

l' hi preguntá tot seguit.

—Vols dirme la causa, Lola.

y l' perquè no vols ballá?—

—¡Ay tonto! l' hi contestá.
jo m' entench y ballo sola.

Un vespre en que 'l sarau del Embalat estava de gom á gom, va presentarse una comparsa de mascarots, donant broma á tot bitxo vivent.

Mes al notar algún curiós, qu' entre aquella festiva colla n' hi había un que 's divertía sens deixar sentir sa veu, l' enrotllaren tot seguit y l' hi van alsar lo coure, dihentli:

—¡Aquest es mut! ¡aquest es mut!

—Allavors l' aludit s' encará ab lo qui cridava mes y l' hi digué:

—¿Me vol deixar cinch duros?

—¡Mosca! exclamá 'l preguntant, parlas poch pero be.

Certs amichs qu' en un sarau
de rumbosos daren mostrás
van volgué convidar á ostras
á un pagés de molt *cacau*.

Bell punt tastá la primera
exclama 'l xicot furiós;

—*Me caso 'n la pastelera,*
quí 'n menjar mes fastigós

Entre una lluhida turba de senyoretas elegantment disfressadas, hi figuraba una minyona de servey, que á la *cuenta* l' habían disfressada pera poder donar bromas sense ser coneguda.

La xicota, que ja estava instruída de la vida y miracles del jovent que for-

maba la plana major d' aquell sarau, se va portar de primera, trayentlos los drapets al sol devant d' un nutrit auditori.

Un dels xicots que mes había rebut, picat de la brometa y desitjós de volguer coneixer á la máscara que l' hi había donat, l' invitá á ballar obsequiantla y halagantla un bon rato á fi y efecte de veurer si conseguía son intent.

—¿Vols fer lo favor de dirme com te dius?

—Es en va, tampoch me coneixerás.

—Tant sols desitjo que m' apuntis la primera lletra de ton nom.

—Donchs se comensa per M.

—¿María?, ¿Magdalena?, ¿Marcela?, ¿Mundeta?, ¿Manolita?, ¿Mercé?

—Me dich *Milia*.

Y acompañantla al grupo de sas amigas, l' hi digué: Recados á ta mestressa.

Escoltant del Embalat
la gatzara, crits y brega,
un cert industrial de pega
exclamaba entusiasmá.

—Retrons si eixas saragatas
duressin sempre tot l' any!
¡Deu ni dó del forssa guany
que tindriam fent sabatas.

Un casat d' aquets de pau, que desde molt temps vivía retirat de bullas y gatzaras carnavalescas, veus aquí que un día 's va presentar vestit de vintiún punt á un sarau de máscaras.

Tota la nit va passar fent lo plaga, saltant d' aquí y d' allá, seguint la broma y ballant ab las noyas de mes bona pinta que hi había en la concurrència.

Extranyats de semblant cambi, atés al seu modo de viurer, alguns amichs l' hi varen preguntar lo motiu d' aquelles espansions.

Y respongué ab tota frescura:

—Avuy celebros 'l *cumple años* de la mort de la sogra.

Un *pipioli* d' aquest qu' avans d' hora ja comensan á fer l' home, va tenir lo descaró y atreviment de demanar una polka á una xicota molt ben plantada y elegant, que sens dir mentida pujaba tres pams mes qu' ell.

La noya que la sabia molt llarga y 'n tenia 'l clatell pelat d' anar per saraus y reunions, al veurers sorpresa per aquella raquitica embaixada, va despedirlo dihentli:

—Vesten á cal Ral y mitj y cómprat una baldufa.

Cantars

Si una noya vol casarse,
no te mes que vindre al ball,
li prometo y li aseguro
que ho será avans del any.

Si vols sentir bona música
y passá una bona nit,
vesten al ball de LA PUA
que es de alló més aixerit.

No voldria mes adornos
per estar complet lo ball
que ta careta angelina
y tos ullets de cel blau.

A l'hermosa que 's presenta
ab lo traje mes bonich,
li farem gran serenata,
si l' seu pare 'ns dó permís.

Si volen ballar las lletjas
no s' apurin per aixó
que si 's posan molt tapadas
no 'ls faltarán balladors.

Jo que no tinch pare y mare
me sembla ho ballaré prim
ó bé la ballaré magra,
fent lo chut tota la nit.

PANDERO.

EPIGRAMAS

Un pagés de la Pobleta
que en xibarris y brometa
sol gastarse algún diné,
se 'n va anar á cal Banqué
á comprar una careta.
—Vegi, 'l dependent digné,
¿com la vol, barata ó bona?—
Y 'l comprador respogue:
—La voldria, si pot se,
que no 'm conegués la dona.

FARISTOL.

En un ball dels mes granats,
per ordre del president
fou manat terminantment
l' excluir als disfressats.
Mes la *troupe femenina*
á mitja nit feu notar,
que 'l que l' ordre va donar...
portaba una *mantellina*.

GUITARRA.

En la taula d' un café,
cuatre *pollos* discutian
lo traje que vestirian
per anar á una *soirée*.
Y 'l mes drogo y calavera,
encarantse al de mes tó
l' hi esposá semblant rahó.
—Si vols anar de *xistera*
mon nom de la llista esborra;

perque en tot sarau lluhit
ahont se mata l' apetit...
m' agradá anar hi de *gorra*.

FERRETS.

Si una senyora 's disfressa
ab cos rumbós y elegant;
¡una senyora de máscara!!
la canalla van cridant.
Mes si en lloch de ser senyora
la disfressa fos senyó
allavors deurían dirli
Lo senyó de Mascaró.

CASTANYOLA.

XARADAS

Prima en castellufo mot
es un nom molt distingit,
que 's sol donar en Madrid
á la gent de cap de brot.

Dos y tres es un refresch
que ab aigua se sol usar.
Tres dos qui la sol ballar
já 'ls hi dieh que está ben fresch.

Si del *total* lo secret
vols saber trobar la quia,
ves al sarau de LA PUA
y ho veurás á la paret.

TAMBORET

Vestit de *tercera y quarta*
vaig anar á una *total*,
gastantme mon *prima dos*
un dia de Carnaval.

CLAVILLA.

(Las soluciones á fora 'l pont).

CONVERSA

Adeu Pepeta; ¿ahont vas tan perifollada?
—M' en vaig al ball de LA PUA.
—Y tú, ¿que no hi farás cap ab la Rafela?
—No la vull, es massa guita.
—¡Ramón! no sigas aixís, que es bonica y ben
educada; sab francés, dibuix y fins toca 'l piano
y....
¡Oh que.... lo pirandó!
—Fuig home, alló que havém dit los dos.

GEROGLIFICH

X
A M E R I C A
A N C A
L P A
I a

BANDOLÍ.

(La solució lo dia 30 del corrent.)

ANUNCIS

Pera fregar las rajolas,
rentar drap y camisolas,
y tenir las mans ben netas
después de fer lo mandongo,
ja ho sabeu bellas ninetas,
á comprar sabó del Congo

Una dida forastera
que te qui l' abonará,
criará quatre tocinos.....
si 'ls hi volen regalar.

Un xicot de bona pasta
molt alegre y ben plantat
desitjaria una pubilla
que tinguéis trenta mil naps.

Per vi bó, ni 'l Priorat
ni 'l Jerez ni 'l de la Xina
no ni ha cap, pero cap!
com lo vi d' *hemoglobina*
que fabrica mon cunyat.

Per ressussitar un mort
ó aixecar una partera
demaneu á casa 'l Roig
xocolate de primera.

Taulas per pendre café
que hi caben trenta vehins
fetas de trossos de marmol
ab colors llampants y vius,
—Democracia, 24.
Taller de Joan Felís.